

Protokoll

Samisk kirkeråd (SKR)

28. – 29.11.2012

Bodø

Til stede:

Anne Dalheim, leder
Ingar Nikolaisen Kuoljok, nestleder
Linn Ellen Kristina Bientie Sivertsen
Jovna Z. Dunfjell
Tor Berger Jørgensen
John Erland Boine – varamedlem
Mareno Mikkelsen – varamedlem
Kirsten Isaksen – varamedlem

Forfall:

Mari Helander
Liv Eli Holmestrand

Fra Sekretariatet:

Tore Johnsen
Asta Johnsen
Gerd Karin Røsæg

Andakt

Rådsmøtet ble åpnet med andakt på onsdag og torsdag. Tor B. Jørgensen hadde andakt begge dagene, og Tore Johnsen avsluttet rådsmøtet med å lese velsignelsen.

Lulesamisk-norsk kveldsgudstjeneste med samtale

28. november ble det holdt lulesamisk-norsk kveldsgudstjeneste i Bodin kirke. Under kirkekaffen ble det samtale om «Lulesamisk språk og opplæring». Ca. 30 personer var møtt fram.

Saksliste:

- SKR 27/12: Protokoller
- SKR 28/12: Referatsaker
- SKR 29/12: Orienteringssaker
- SKR 30/12: Strategiplan for samisk kirkeliv
- SKR 31/12: Samisk menighet i sørsamisk område – evaluering av forsøk

- SKR 32/12: Samiske kirkedager 2013 – orienteringssak
- SKR 33/12: Statsbudsjettet 2014 – satsningsområder for Den norske kirke
- SKR 34/12: Forslag til endringer i Kirkeloven og i valgordning for de kirkelige råd (demokratireformen) – (KM)
- SKR 35/12: Den norske kirkes ordning etter 2013 – (KM)
- SKR 36/12: Liturgi for velsignelse av hus og hjem – (KM)
- SKR 37/12: Kyrkje 18–30 – (KM)
- SKR 38/12: Eventuelt
- Romfolket
 - Brev til Bodø kommune
 - Kongens fortjenestemedalje
 - Bruk av samisk i forbindelse med Samisk kirkeråds møter

SKR 27/12 Protokoller

1. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 20. – 21.09.2012 i Tromsø.

Vedtak:

Samisk kirkeråd godkjenner protokollen.

SKR 28/12 Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Kirkerådet 27. – 28.09.2012 i Oslo
2. Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 28.09 – 02.10.2012 i Mandal
3. Referat fra møte i Samiske kirkedagers gudstjenestekomite 30.10.2012 i Gardermoen
4. Referat fra møte i Samiske kirkedagers ungdomskomite 30.10.2012 i Gardermoen

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar referatsakene til orientering.

SKR 29/12 Orienteringssaker

- 1) Muntlige orienteringer fra generalsekretæren

- 2) Samiske kirkedager 2013:
 - Brev av 24.09.12 fra FAD vedr. støtte til Samiske kirkedager 2013
 - Brev av 17.10.12 fra Kulturrådet vedr. støtte til Samiske kirkedager 2013
 - Brev av 29.10.12 fra Utenriksdepartementet om avslag på søknad om tilskudd til Samiske kirkedager 2013
- 3) Brev av 13.11.12 fra SKR til Nidaros bdr. vedr. orientering til bispedømmer og tilhørende menigheter, om oppstart av fast samisk ungdomsarbeid for Dnk
- 4) Brev av 02.11.12 fra Nidaros bdr. vedr. arbeid med oversettelse til sørsamisk
- 5) Generalsekretær Tore Johnsen's preken under jubileumsgudstjenesten 11.11.2012 i Tromsø domkirke
- 6) Brev av 10.10.12 fra Norges Samemisjon vedr. invitasjon til nasjonal jubileumsgudstjeneste for samisk kirkeliv 11.11.2012
- 7) Email av 08.11.12 fra KUN vedr. revisjon av formålsparagraf for KUN
- 8) Invitasjon til møte av 13.11.12 fra UiT om «Urfolk i skvis mellom miljø og næring – Eksemplet tjæresand» 13.12.12 i Oslo
- 9) Brev av 25.09.12 fra Sør-Hålogaland biskop til Ordføreren i Bodø vedr. romfolket og Bodø samfunnet
- 10) Invitasjon til møte fra Svenska kyrkan om «Romer och resande» 23.11.12 i Uppsala
- 11) To-språklig heftet «*Omsorg ved livets slutt – åndelig omsorg / Mátkeloahpa ovddasmoraš – vuoiŋŋalaš veahkki*». Mottatt fra Utviklingscenter for sykehjemstjenester til den samiske befolkningen i Karasjok
- 12) Avisutklipp
- 13) Vedtak til MKR sak 38/12 *Romfolket og kirken*

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering.

SKR 30/12 Strategiplan for samisk kirkeliv

Sammendrag

Strategiplan for samisk kirkeliv ble vedtatt av Kirkemøtet april 2011 med femårsperioden 2012-2016 som handlingsplanperiode (KM 08/11). Strategiplanen definerer utfordringer på feltet, og en rekke innsatsområder og utviklingsbehov er innarbeidet. Saken som nå legges fram skal hjelpe rådet til å få oversikt over alle handlingsorienterte føringer i strategiplanen, som grunnlag for drøfting av Samisk kirkeråds videre oppfølging av strategiplanen.

Samisk kirkeråds behandling av sak SKR 34/11 legger visse føringer for saken ved at saken angir en tentativ disponering av økonomiske ressurser i perioden 2012-2014 i lys av prosjektet Samiske kirkedager.

Samisk kirkeråd blir i et eget vedlegg nå forelagt en oversikt over alle handlingsorienterte føringer i *Strategiplan for samisk kirkeliv* (kulepunktene i kapittel 5), samt over status og planlagt videre oppfølging for hver enkelt av

disse i lys av innfasingen forutsatt i strategiplanens handlingsplan (kapittel 6). Denne oversikten danner diskusjonsgrunnlag for rådets drøfting som skal gi innspill til sekretariatet om fremdriften i Samisk kirkeråds videre arbeid med oppfølging av *Strategiplan for samisk kirkeliv*.

Vedtak:

Samisk kirkeråd har drøftet saken og har følgende innspill vedrørende Samisk kirkeråds videre arbeid med oppfølgingen av *Strategiplan for samisk kirkeliv*:

- Rådet ser positivt på den begynnende implementeringen av planen, og mener at oppsettet i skjemaet vedlagt synliggjør på en ryddig måte status og videre oppfølging av handlingspunktene i *Strategiplan for samisk kirkeliv*.
- Det er behov for å justere skjemaet slik at oppfølging i lokale menigheter og i de tre nordligste bispedømmene fanges opp og synliggjøres.
- Det er behov for ytterligere kommunikasjon med bispedømmene om oppfølging av planen.
- Oppfølging av planen i lokale menigheter må gis fokus i fortsettelsen.
- Ambisjonen om at Bispemøtet drøfter oppfølging av strategiplanen bør realiseres i 2013 i dialog med Samisk kirkeråd.

SKR 31/12 Samisk menighet i sørsamisk område – evaluering av forsøk

Sammendrag

Samisk menighet i sørsamisk område (Saemien åålmege) ble etablert av det daværende Kultur- og kirke departementet som en 4-årig forsøksordning fra 1. januar 2009 til 31. desember 2012. I sak *SKR 16/12 Samisk menighet i sørsamisk område – Evaluering av forsøk* sluttet Samisk kirkeråd seg til Nidaros bispedømmeråds evaluering av ordningen og uttrykte at det er viktig at menigheten nå gjøres til en permanent ordning. Samisk kirkeråds evaluering ble oversendt departementet i brev av 24.09. d.å.

I brev av 04.10. d.å. til Kirkerådet ber Fornyings-, administrasjons og kirke departementet om en bredere vurdering av en eventuell permanentisering av kategorialmenigheten i sørsamisk område, og departementet forlenger samtidig forsøket med ett år i påvente av dette.

Dette legges i dette saksdokumentet til grunn at departementet nå etterspør vurderinger av problemstillinger som ikke var synliggjort og drøftet i sak SKR 16/12. I lys av dette drøftes to hovedproblemstillinger. For det første drøftes grunnlaget for, og konsekvensene av, å opprette denne kategorialmenigheten på minoritetspolitisk grunnlag. For det andre gir saksdokumentet en vurdering og prioritering av stillings- og ressursbehovene i *Saemien åålmege* og sørsamisk kirkeliv i lys av føringene i *Strategiplan for samisk kirkeliv*.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd viser til rådets evaluering av Samisk menighet i sørsamisk område i sak SKR 16/12 og opprettholder anbefalingen om at Saemien åålmege / samisk menighet i sørsamisk område gjøres til en fast ordning.
2. Samisk kirkeråd oppsummerer sin begrunnelse for permanentisering av en egen sørsamisk kategorialmenighet i følgende punkter:

Samene er urfolk i Norge med særlige rettigheter i henhold til Grunnloven og folkeretten. Samer som urfolk må gis reell mulighet til å delta i kirkens nasjonale fellesskap ut fra sin egenart.

Sørsamenes minoritetssituasjon, kombinert med spredt bosetting over et stort bosettingsområde, krever særlige tiltak med hensyn til å skape areaer for styrking og videreutvikling av sørsamisk kirkeliv.

Sørsamisk språk er et alvorlig truet språk, samtidig som myndighetene har som uttalt målsetting at språket skal ha en trygg framtid i Norge. Sørsamene har en rett på kirkelig betjening på sitt eget språk i henhold til samelovens språkregler.

Det vises for øvrig til saksdokumentets utdyping av disse momentene.

3. Samisk kirkeråd vil peke på at en permanentisering av en sørsamisk kategorialmenighet har en særskilt begrunnelse i samenes status som urfolk. Evt opprettelse av kategorialmenigheter for andre etniske minoriteter vil dermed hvile på et annet prinsipielt grunnlag.
4. Samisk kirkeråd understreker de økte ressursbehovene til Samisk menighet i sørsamisk område, slik disse er påpekt i *Strategiplan for samisk kirkeliv*. Samisk kirkeråd mener at ivaretagelse av sørsamisk språk må gis absolutt prioritet i opptrappingen av ressurser til menigheten. Skal sørsamisk overleve som bruksspråk både generelt, og i kirkelig sammenheng, må tiltak settes inn nå. Samisk kirkeråd forutsetter at denne stillingen kommer på plass i statsbudsjettet 2013. Det er samtidig et reelt behov for å styrke driften av Saemien åålmege ved å øke stillingen som daglig leder fra 50 til 100 %.

SKR 32/12 Samiske kirkedager 2013 - orienterings sak

Sammendrag

Det gis muntlig orientering om status og fremdrift i prosjektet Samiske kirkedager 2013 under Samisk kirkeråds møte.

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar saken til orientering.

SKR 33/12 Statsbudsjettet 2014 – satsningsområder for Den norske kirke

Sammendrag

Kirkerådets innspill til statsbudsjettet 2014 retter seg både mot Kirkerådets virksomhet (der Samisk kirkeråds virksomhet inngår) og mot Den norske kirkes helhetlige arbeid knyttet til bispedømmerådene. Et foreløpig samordnet saksframlegg (vedlagt) legges fram for Samisk kirkeråd.

Budsjettinnspillet i vedlegget legger til grunn prioriteringene i *Strategiplan for samisk kirkeliv*.

Det forutsettes at Kirkerådets administrasjon orienterer muntlig på Samisk kirkeråds møte om evt. endringer av betydning for Samisk kirkeråds behandling.

Samisk kirkeråd anbefaler budsjettinnspillet for samisk kirkeliv slik dette framgår av det foreløpige saksframlegget til Kirkerådet.

Vedtak:

Samisk kirkeråd slutter seg til Kirkerådets foreslåtte innspill til statsbudsjettet 2014.

SKR 34/12 Forslag til endringer i Kirkeloven og i valgordning for de kirkelige råd (demokratireformen) – (KM)

Sammendrag

Kirkerådets sakspapir i saken forelå ikke til Samisk kirkeråds møte. Saken ble drøftet på grunnlag av avdelingsdirektør Ole Inge Bekkelunds muntlige gjennomgang av status og aktuelle problemstillinger der saken står nå.

Vedtak:

SKR ber om at prinsippene i SAK KM 08/07 legges til grunn for det videre arbeidet: «Kirken har et særskilt ansvar for å ivareta samisk kirkeliv som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke.»

SKR 35/12 Den norske kirkes ordning etter 2013 – (KM)

Sammendrag

Kirkerådets sakspapir i saken forelå ikke til Samisk kirkeråds møte. Saken ble drøftet på grunnlag av avdelingsdirektør Ole Inge Bekkelunds muntlige gjennomgang av status og aktuelle problemstillinger der saken står nå.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd ber om at prinsippene i sak KM 08/07 legges til grunn for det videre arbeidet med saken: «Kirken har et særskilt ansvar for å ivareta samisk kirkeliv som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke.»
2. Samisk kirkeråd viser til Strategiplan for samisk kirkeliv kapittel 5.16.
3. Samisk kirkeråd forventer at prinsippene om samisk kirkeliv som en likeverdig del av Den norske kirke kommer klart til uttrykk i lovteksten.

SKR 36/12 Liturgi for velsignelse av hus og hjem – (KM)

Sammendrag

Liturgien for velsignelse av hus og hjem bygger på en nordsamisk liturgi vedtatt av Samisk kirkeråd i 2007. Nemnd for gudstjenesteliv mente det var behov for å utarbeide en tilsvarende liturgi som kan vedtas av Kirkemøtet og inngå i Gudstjenesteboken 2011. Kirkerådet sluttet seg til det.

Liturgien ble sendt på en bred høring, og Samisk kirkeråd (SKR 21/12) og Kirkerådet (KR 53/12) behandlet saken etter høringen september d.å. Samisk kirkeråd uttrykte glede for at denne liturgien etableres, og sluttet seg til det reviderte forslaget til Liturgi for velsignelse av hus og hjem. Samisk kirkeråd uttrykte videre at man ønsket å delta i utformingen av veiledningen.

I Kirkerådets påfølgende behandling av saken (KR 53/12), vedtok Kirkerådet kun minimale endringer i

rubrikkene, og saken oversendt Bispemøtet til læremessig vurdering. Bispemøtet (BM 38/12) har ingen læremessige innvendinger mot at ordningen får status som liturgi, heller ikke til innholdet i ordningen slik den foreligger. Saken skal oversendes Kirkemøtet for endelig behandling.

Vedtak:

Samisk kirkeråd anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Kirkemøtet vedtar forslag til *Liturgi for velsignelse av hus og hjem*.
1. Kirkemøtet ber om at det utarbeides en veiledning til liturgien.
2. Det forutsettes at liturgien oversettes til sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk.

SKR 37/12 Kyrkje 18 – 30

Sammendrag

I 2009 handsama Kyrkjemøtet saka «Myndig tru – mangfaldige fellesskap. Kyrkje med aldersgruppa 18–30 år». Innhaldet i vedtaket frå Kyrkjemøtet 2009 utfordrar Den norske kyrkja på alle plan til å vidareutvikle og fornye arbeidet med aldersgruppa 18–30. I samband med dette bad Kyrkjemøtet om å få attende ei større strategisak med bakgrunn i eit breiare erfaringsmateriale frå bispedøme, organisasjonar og kyrkjelydar. Saka «Kyrkje 18–30» er i prosess på ulike nivå i kyrkja. Med at saka kjem attende til Kyrkjemøtet i 2013, ynskjer Kyrkjerådet å medverke til refleksjon, gi tilgang til ressursar og inspirasjon til handling om kva som er kyrkjias eigentlege oppdrag.

Vedtak:

Samisk kyrkjeråd tilrår Kyrkjemøtet å gjere fylgjande vedtak:

1. Det er framleis behov for å vidareutvikle og fornye kyrkja med aldersgruppa 18 – 30 år. Kyrkjemøtet oppmodar kyrkja på alle plan om å leggje opp til ein samtale og prosess for å *utvikle eigne strategiar* som kan medverke til ei livsnær, relevant og tilgjengeleg folkekyrkje for unge vaksne. Dette vil bidra til ei fornya folkekyrkje – for alle.
1. Saka har avdekt nokre særskilde område som er avgjerande for å vere kyrkje med denne aldersgruppa:
 - Dei kyrkjelege handlingane som dåpssamtalen/dåpsgudstenesta og vigselssamtalen/brurevigel er sentrale møtestader med denne aldersgruppa og må styrkjast som ramme for livstolking og livsmeistring.
 - Forkynninga må vere relevant og tale sant om livet og om Gud.
 - Kyrkja sine fellesskap og møtestader må vere mangfaldige i uttrykksform, breidd og djupn.
 - Kyrkja må vere der folk er.

Kyrkjemøtet oppmodar kyrkja på alle plan til refleksjon og handling for å vidareutvikle og fornye kyrkja på desse områda. Antologien vil vere ein ressurs i dette arbeidet.

2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om å *trykkje opp og sende ut antologien* som ein ressurs til alle lokale og regionale ledd i kyrkja, organisasjonar, studentprestar, feltprestar, fagorganisasjonar og utdanningsinstitusjonar. Antologien kan nyttast i råd og utval, i utdanningssamanheng og som innspel til fagleg utviklingsarbeid.

3. Kyrkjemøtet erkjenner at det er mange pågåande satsingsområder i Den norske kyrkja. Kyrkjemøtet oppmodar difor sokneråda om å konkretisere på kva måte unge vaksne i kyrkjelyden sine behov og ressursar kan *inkluderast i kyrkjelyden si verksemd og alle planar* for kyrkjelyden. Kyrkjemøtet oppmodar kyrkjelydane om å kartleggje kva for ressursar dei har i lokalmiljøet, kva dei kan vidareutvikle og om det er behov for å skape nokre nye møtestader. Dette gjeld òg *samisk kyrkjeliv*.
4. Kyrkjemøtet meiner at *nettstaden www.kyrkje18-30.no* er ein viktig kommunikasjonskanal for deling av ressursar, artiklar og drøfting. Kyrkjemøtet ber om at nettstaden vert vidareutvikla som ein arena for inspirasjon og erfaringsdeling.
5. Sjølv om det allereie er sett i gang prosessar som har medverka til at det er teke strategiske grep, er det framleis behov for vidare fagutvikling innan Kyrkje 18–30. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet, i samarbeid med andre fagmiljø, om å *utvikle fleire pilotprosjekt* med ressursar for ulike typar av tiltak. Det gjeld til dømes tiltak innan kyrkjelege handlingar, breiddetiltak på merkedagar, kommunikasjonsformer og temaopplegg.
6. Det er naturleg at ein vidare i fagutviklinga tek i bruk dei arenaene som allereie er i kyrkja, til dømes strukturane i bispedøma, fagmiljø, institusjonar, kristne ungdomsorganisasjonar og misjonsorganisasjonar. Kyrkjemøtet oppmodar breidda av kyrkjelydar, frivillige, organisasjonar og institusjonar om å *involvere kvarandre og samarbeide* for å medverke til vidare utvikling av tiltak og møtestader.
7. Kyrkjemøtet ber *utdanningsinstitusjonar* som særleg utdannar til kyrkjeleg teneste og *fagforeiningar og interesseorganisasjonar* om at dei tema som er tekne opp i saka får prege innhaldet i grunn-, vidare- og etterutdanningstilbod.
8. Kyrkjemøtet oppmodar kyrkja på alle plan om å *rekruttere* unge vaksne til kyrkjeleg teneste.

SKR 38/12 Eventuelt

a) Romfolket

Vedtak:

Oppfølgingen av romfolkssaken i de øvrige sentralkirkelige råd ble drøftet på grunnlag av Samisk kirkeråds tidlige vedtak.

b) Brev til Bodø kommune

Vedtak:

Samisk kirkeråd vedtok å sende brev til Bodø kommune. Følgende brevttekst er utformet med utgangspunkt i ønsket fra rådet.

Samisk kirkeråd vedtok å sende brev til Bodø kommune ved Ole-Henrik Hjartøy.

Samisk kirkeråd var samlet til møte i Bådådja 28. og 29. november. Det var et historisk møte for byen idet det for første gang ble holdt en full gudstjeneste på lulesamisk her i byen. Det

skjedde i Bodin kirke onsdag den 28. november. Den norske kirke har nylig godkjent denne liturgien til bruk i Den norske kirke. Sør-Hålogaland bispedømme har et særskilt ansvar nettopp for denne språkgruppen og det var derfor naturlig at vi ved en slik anledning benyttet den nye liturgien ved en gudstjeneste i «stiftsstadene».

Samisk kirkeråd benytter anledningen til å takke Bodø kommune for vedtaket om å sette opp det samiske navneskiltet ved inngangen til byens sentrum for snart to år siden. Det er en viktig markering av at byen også er samefolkets by. Under vårt møte ble vi gjort kjent med at dette skiltet for noen dager siden var blitt fjernet av uvedkommende. Vi har hørt at skiltet flere ganger har vært gjenstand for hærverk. Det er beklagelig. Statsråd Rigmor Aasrud, som har ansvar både for same- og kirkesaker, kommenterte hendelsen slik i følge NRK Sápmi: «Først og fremst er jeg veldig lei meg, for det er så unødvendig. Vi lever i et samfunn der vi er nødt til å akseptere mangfold,... At folk ikke klarer å la være å drive hærverk når de ser et skilt på samisk, er virkelig synd». Vi deler statsrådens oppfatning og følger hennes oppfordring: «Vi må stå opp mot slik hets».

Under vårt møte ble vi også orientert om det omfattende kulturprogrammet Bodø kommune legger til rette for gjennom en hel uke i tilknytning til samefolkets dag 6. februar. Vi er glade for at også kirken er en naturlig del av samarbeidet om denne uka representert ved domprost Elin Vangen.

Brevet underskrives av leder og generalsekretær

Brevet sendes i kopi til statsråd Rigmor Aasrud, domprosten i Bodø og biskopen i Sør-Hålogaland

c) Kongens fortjenestemedalje

Vedtak:

Samisk kirkeråd vil uttrykke sin glede over at Samisk kirkeråds generalsekretær gjennom 14 år, Synnøve Brevik, er hedret med HM Kongens fortjenestemedalje i sølv for sin innsats, og likeså over at Mikal Urheim er tildelt det samme, bl.a. med begrunnelse i sin innsats for samisk kirkeliv.

d) Bruk av samisk i forbindelse med Samisk kirkeråds møter

Vedtak:

Samisk kirkeråd hadde en innledende samtale om bruk av samisk språk i forbindelse med egne rådsmøter, og rådet vil drøfte saken videre på et senere møte.